

THE 2016 DATA REPORT: A BOLDER RESPONSE FOR A CHANGING WORLD

Inhoudsopgave

ALGEMENE SAMENVATTING DATA REPORT 2016	2
Belangrijkste conclusies	3
1. Noden groeien wereldwijd maar er wordt nog steeds niet aan voldaan	3
2. Humanitaire- en ontwikkelingsbehoeften zijn nauw verweven en moeten samen worden aangepakt	4
3. Wereldwijde ODA is toegenomen, maar volstaat niet om aan de grote behoeften te voldoen.	6
4. Overheden formuleren een antwoord op de huidige vluchtelingencrisis door budgetten die bedoeld zijn voor hulp aan de armste landen, in te zetten om de kosten voor opvang van vluchtelingen in het eigen land te dragen.	9
NEDERLAND	12

Dit document is een Nederlandstalige weergave van de algemene samenvatting en het hoofdstuk over Nederland uit het internationale DATA Report 2016 dat verscheen op 18 september 2016 en beschikbaar is via www.one.org/datareport

Meer informatie te verkrijgen via:

Rinze Broekema

Policy & Advocacy Manager voor The ONE Campaign in Nederland

rinze.broekema@one.org

+31655414771

@RinzeONE

ALGEMENE SAMENVATTING DATA REPORT 2016

Inleiding

De wereld staat voor gigantische en steeds verder groeiende ontwikkelings- en humanitaire uitdagingen. Van wereldwijde pandemieën tot gewelddadig extremisme en van extreme natuurrampen tot aanhoudende conflicten: niet eerder in de laatste decennia was er zo'n sterke behoefte aan humanitaire financiering. En die noodzaak wordt nog elke dag groter. De vraag om duurzame ontwikkelingsfinanciering op lange termijn is al even groot. Nieuwe financiële middelen en uitgebreide beleidshervormingen zijn nodig om uiterlijk in 2030 extreme armoede wereldwijd te beëindigen, en om de 17 Werelddoelen te bereiken die de wereldleiders een jaar geleden ondertekenden. In 2016 vinden er belangrijke aanvullingen plaats voor multilaterale instellingen die levensreddende steun bieden aan de meest kwetsbare landen, o.a. voor het Global Fund, en concessionele lening mogelijkheden voor de Wereldbank en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank - de Internationale Ontwikkelingsorganisatie (IDA) en het Afrikaanse Ontwikkelingsfonds (ADF). Deze inspanningen zijn essentieel om de minst ontwikkelde landen (MOL's) en Afrikaanse landen te helpen een eind te maken aan extreme armoede en om 's werelds dodelijkste ziektes aan te pakken.

Verhogen van de ontwikkelingsfinanciering is het enige antwoord om aan de immense nood te kunnen voldoen, om een veilige en stabiele wereld te kunnen creëren voor iedereen. Helaas ontstaan overall nieuwe crisissen, die elkaar beconcurreren om langdurige financiële steun te krijgen. Dat leidt tot kritische, soms zelfs dodelijke afwegingen. Dit is niet de oplossing.

Een voorbeeld: 12 miljard dollar (tegen huidige koersen) is het totaalbedrag dat de leden van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) Commissie voor Ontwikkelingssamenwerking (DAC) in 2015 spendeerden aan kosten voor opvang van vluchtelingen binnen hun eigen grenzen. Dat bedrag zou bijna volledig de kosten dekken (13 miljard dollar) van de strijd van het Global Fund tegen aids, tbc en malaria voor de komende drie jaar. Het Global Fund schat dat ze met deze financiering tot 8 miljoen levens zouden kunnen redden en tot 300 miljoen nieuwe infecties met de drie ziektes vermijden. Zoals dit rapport aantoont, zijn ontwikkelings samenwerking, humanitaire noodsituaties en de kosten om vluchtelingen bij te staan dringende prioriteiten, waaraan tegemoet gekomen moet worden.

Het DATA-rapport richt zich net als eerdere jaren op het officiële ontwikkelingsbudget (ODA). Het volgt de geldstromen en signaleert trends onder de grootste donateurs wereldwijd. In het bijzonder bekijkt het waar het ontwikkelingsbudget naartoe gaat in het kader van de vluchtelingencrisis en de groeiende humanitaire noden. Dit bouwt verder op de publicatie van ONE in mei 2016: [‘Financing Stability: How Humanitarian and development assistance must rise up to the challenge’](#). Deze publicatie is beschikbaar in het Engels.

ONE stelde voor het eerst een apart DATA-rapport op over de binnenlandse financiële middelen in Afrika, met een specifieke focus op gezondheid. Het [Africa DATA report 2016](#), dat in augustus 2016 werd gelanceerd.

In het eerste hoofdstuk van dit rapport, bekijkt ONE de groeiende humanitaire en ontwikkelingsnoden waaraan niet is voldaan, hoe sterk ze verweven zijn en hoe ze samen moeten worden aangepakt. Het tweede hoofdstuk gaat in op de meest recente trends binnen wereldwijde ontwikkelingssamenwerking en bijstand voor de meest kwetsbare landen. Het tweede hoofdstuk focust eveneens op hoe sommige overheden reageerden op de vluchtelingen crisis. Ze gebruikten middelen, die bedoeld waren om hulp te bieden aan de allerarmste landen, om kosten voor opvang van vluchtelingen in het eigen land te betalen. *Deze hoofdstukken zijn beschikbaar in het [uitgebreide Engelstalige rapport](#) (vrij beschikbaar vanaf 18 september).*

In de 13 landprofielen in dit rapport nemen we telkens de totale ontwikkelingsfinanciering van het land in kwestie onder de loep, samen met de uitgaven die ze doen voor vluchtelingen binnen hun eigen grenzen. In de aanbevelingen stellen we stappen voor die overheden en andere belanghebbenden dringend zouden moeten nemen om ervoor te zorgen dat er voldoende humanitaire en ontwikkelingsfinanciering wordt gemobiliseerd en effectief wordt ingezet. Op deze manier kunnen blijvende oplossingen worden geleverd voor de gigantische uitdagingen waar de wereld nu voor staat. *In deze Nederlandstalige versie is enkel het hoofdstuk over Nederland opgenomen.*

Hoewel dit rapport de trends en de rol van de ontwikkelingsfinanciering bekijkt in het kader van de humanitaire crisissen, is het belangrijk op te merken dat er vele andere beleidsinstrumenten bestaan die ook moeten worden versterkt om met deze situatie om te gaan. Waar de meest kwetsbare mensen ook mogen leven, ze verdienen bescherming en de kans om een productief leven te leiden. Ontwikkelingssamenwerking is de beste lange termijn inzet binnen het buitenlandbeleid. Mensen uit armoede helpen, zorgt voor de creatie van menselijke veiligheid en economische welvarendheid die broodnodig is om te voorkomen dat landen verder wegglijden in crisis.

Belangrijkste conclusies

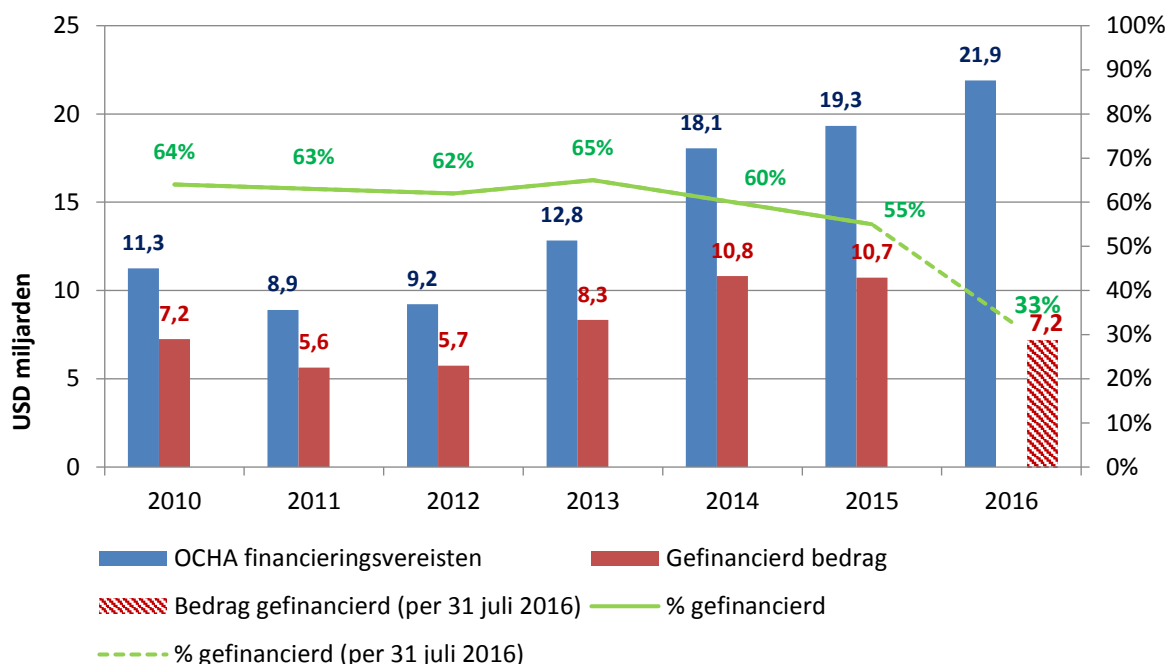
1. Noden groeien wereldwijd maar er wordt nog steeds niet aan voldaan

Meer dan 900 miljoen mensen leven nog altijd in extreme armoede – zij hebben minder dan 1,90 dollar per dag te besteden. Naar schatting zullen tegen 2018 meer dan de helft van deze mensen zich in fragiele staten bevinden.ⁱ Tegelijkertijd groeien de humanitaire kosten elke dag en worden extreme armoede en ontwikkelingsuitdagingen verder aangezwengeld door onzekerheid, conflicten en natuurrampen. Tegen eind 2015 waren meer mensen uit hun huizen verdreven dan ooit tevoren. Zo'n 65,3 miljoen mensen waren gedwongen te vluchten. Van hen waren 21,3 miljoen vluchteling, 40,8 miljoen mensen moesten binnen hun thuisland vluchten en 3,2 miljoen personen waren asielzoekers.^{ii,iii} Het totale aantal is gestegen met meer dan 50% ten opzichte van vijf jaar geleden (42,5 miljoen in 2011).

De gecoördineerde humanitaire verzoeken van het VN-kantoor voor de coördinatie van humanitaire zaken (UNOCHA) vroegen in 2016 21,9 miljard dollar om 96,9 miljoen mensen - van een geschat aantal van 130,5 miljoen personen in nood - verspreid over 40 landen, te helpen. Halverwege het jaar was slechts 33% (of 7,2 miljard dollar) daarvan verstrekt.^{iv} Humanitaire verzoeken werden herhaaldelijk te weinig gefinancierd de afgelopen jaren. Dat toont aan hoe ontoereikend de internationale reactie tot nu toe is geweest. In 2015 werd slechts 55% van het humanitaire bedrag dat UNOCHA vroeg

gefinancierd. Dit is nog zorgwekkender nu de verwachting is dat deze kosten niet snel zullen afnemen. Als de huidige trend aanhoudt, wordt geschat dat de kosten zelfs zullen verdubbelen tot 50 miljard dollar in 2030 – het jaar waarin de wereld de Werelddoelen zou moeten bereiken.^v

Afbeelding 1: UNOCHA Jaarlijkse humanitaire financieringsvereisten, vergeleken met het bedrag dat werkelijk gefinancierd werd, 2010-16 (tot 31 juli 2016).

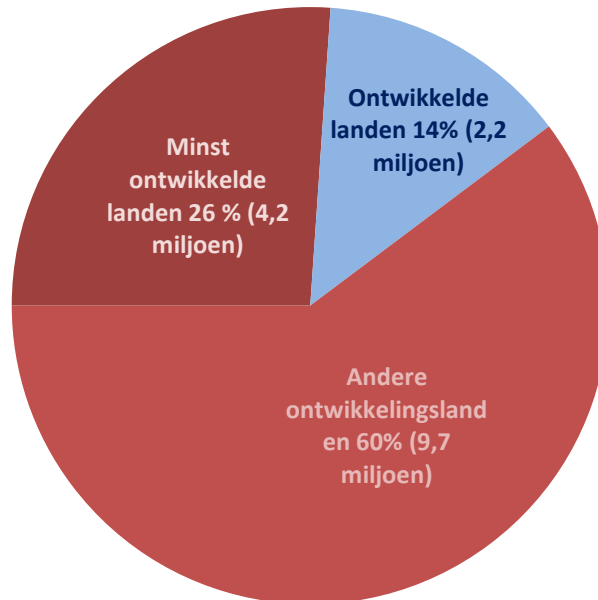
Bron: De cijfers voor 2010 – 2015 zijn afkomstig van de UNOCHA Financial Tracking Service Humanitarian Response Plans: Summary of Requirement and Funding and Consolidated & Flash Appeals (per 31 juli 2016). De cijfers voor 2016 zijn afkomstig van de Global Humanitarian Overview Update (per 31 juli 2016). Opmerking: Deze informatie werd verzameld door UNOCHA op basis van gegevens verstrekt door donoren en ontvangende organisaties. Tegen de huidige koers.

2. Humanitaire- en ontwikkelingsbehoeften zijn nauw verweven en moeten samen worden aangepakt

Extreme armoede zal nooit worden uitgeroeid en de Werelddoelen zullen nooit worden bereikt zolang we humanitaire crisissen niet gedegen aanpakken. Het grootste aantal ontheemden wereldwijd, wordt opgevangen door ontwikkelingslanden. Deze landen kampen zelf met enorme armoede en ontwikkelingsuitdagingen en hebben veel minder middelen ter beschikking dan rijke landen. Alle binnenlandse ontheemden (IDP's) die worden geholpen door de Hoge Commissaris voor Vluchtelingen (UNHCR) – in totaal 37,5 miljoen mensen – bevinden zich in ontwikkelingslanden en in 2015 leefde 86% van de vluchtelingen wereldwijd – 13,9 miljoen mensen – in ontwikkelingslanden.^{vi} Dat is het hoogste cijfer in meer dan twee decennia en staat in sterk contrast met de 2,2 miljoen mensen die worden opgevangen in ontwikkelde staten.

Voor te veel ontwikkelingslanden is de vluchtelingencrisis – die ongekend leed veroorzaakt – al veel te lang een pijnlijke realiteit. De minst ontwikkelde landen (MOL's) die de hoogste en diepste armoedeniveaus kennen en over het minste middelen beschikken, bieden asielen aan 4,2 miljoen mensen (ruw geschat 26% van het wereldwijde totaal).^{vii} Onze [interactieve kaart](#) toont gedetailleerder waar deze gedwongen ontheemden leven.^{viii}

Vluchtelingen wereldwijd: 16,1 miljoen

Bron: UNHCR-data, per eind 2015 (gepubliceerd in juni 2016)

In september 2016 vinden in New York twee bijeenkomsten plaats om de grote stromen van vluchtelingen en migranten aan te pakken, het wereldwijde antwoord op de crisis te versterken en belangrijke nieuwe toezeggingen te genereren; zoals meer financiering, meer kansen tot hervestiging en betere toegang tot onderwijs voor vluchtelingen.^{ix} Hier krijgen de leiders de kans om waar leiderschap uit te dragen en de kwaliteit en kwantiteit van ontwikkelings- en humanitaire financiering significant op te schroeven, met inbegrip van hun eigen ontwikkelingsbudgetten.

Veel overheden wegen het tegen elkaar af: armoede bestrijden of antwoorden op crisissen? Maar dat is niet de oplossing. Zowel ontwikkelings- als humanitaire financiering moeten worden vermeerderd, samen met beter gebruik van andere beleidsinstrumenten zoals migratiebeleid, de strijd tegen corruptie en ondersteuning voor regionale vredeshandhavingskrachten. De verschillende sectoren moeten samenwerken om permanente oplossingen te bieden voor de crisissen, veerkracht op te bouwen en het onrecht van extreme armoede uit de wereld te helpen.

Momenteel bestaat er geen samenhangend systeem om financiering, vorderingen en resultaten aangaande beloftes voor vluchtelingen van landen en ininstellingen op te volgen. Om ons ervan te verzekeren dat leiders aansprakelijk zijn voor het waarmaken van hun beloftes en dat ontwikkelingssamenwerking stipt en gecoördineerd wordt gegeven, zouden openbare gegevens over deze financieringsstromingen als een cruciaal onderdeel van de oplossing moeten worden gezien.

AANBEVELINGEN

Zorg ervoor dat middelen effectief worden ingezet om aan ontwikkelings- en humanitaire behoeften te voldoen, o.a. door de 'Grand Bargain'-beloftes en door de coördinatie tussen humanitaire en ontwikkelingsinspanningen te versterken.^x

- **Zet in op meerjarenplanning en –financiering.** Overschakelen van jaarlijkse kortetermijn financieringscycli naar duurzame en voorspelbare meerjarenfinanciering zou de coördinatie tussen humanitaire en ontwikkelingsinspanningen helpen verbeteren, meer veerkracht opbouwen en langdurige oplossingen bieden voor rampen en conflicten.
- **Kies voor meer flexibele mechanismes voor financiering, in het bijzonder voor rechtstreekse cash-gebaseerde hulp.** Het UN High-Level Panel on Humanitarian Financing Report stelde vast dat - in de context van humanitaire crisissen - onbeperkte, grootschalige 'cash transfers' die rechtstreeks naar huishoudens gaan, geld besparen. Ze geven versterking aan diegenen die zijn getroffen door de crisis en beschermen de schaarse middelen voor noodgevallen – waar hulp in natura noodzakelijk is.^{xi}
- **Focus op meer transparantie en meer effectiviteit – om te verzekeren dat middelen rechtstreeks ten goede van de getroffen mensen worden gebruikt en zorg dat de rechtstreekse betrokkenen beter worden meegenomen.**

Om te garanderen dat we het geld kunnen volgen van de bron naar het resultaat, is in de Grand Bargain een belofte opgenomen waarin de hulpverstrekkende landen beloven dat zij binnen twee jaar stipt, transparent en geharmoniseerd kwalitatieve gegevens zullen verstrekken over hun humanitaire financiering.^{xii}

- **Ondersteun, verstrek gegevens voor en neem deel aan de opstart van een tracker van middelen voor vluchtelingen om zo de vooruitgang bij te houden van doelstellingen rond schoolaanmeldingen, financiering en resultaten.**

Er is een uniforme aanpak nodig om alle gegevens te verzamelen, vorm te geven en te verdelen binnen één opendataplatform dat alle middelen voor vluchtelingen, de uitbetaling van toezeggingen en de kwaliteit van de geleverde diensten bijhoudt. Alle instellingen, NGO's, overheden en belanghebbenden uit de private sector moeten deze fondstracker voor vluchtelingen ondersteunen. Een tracker zou donerende overheden en beloftemakers verantwoordelijk houden voor het stipt afleveren van middelen. Ook zou een tracker gastlanden verantwoordelijk houden voor de kwaliteit en efficiëntie van de toegang tot onderwijs.

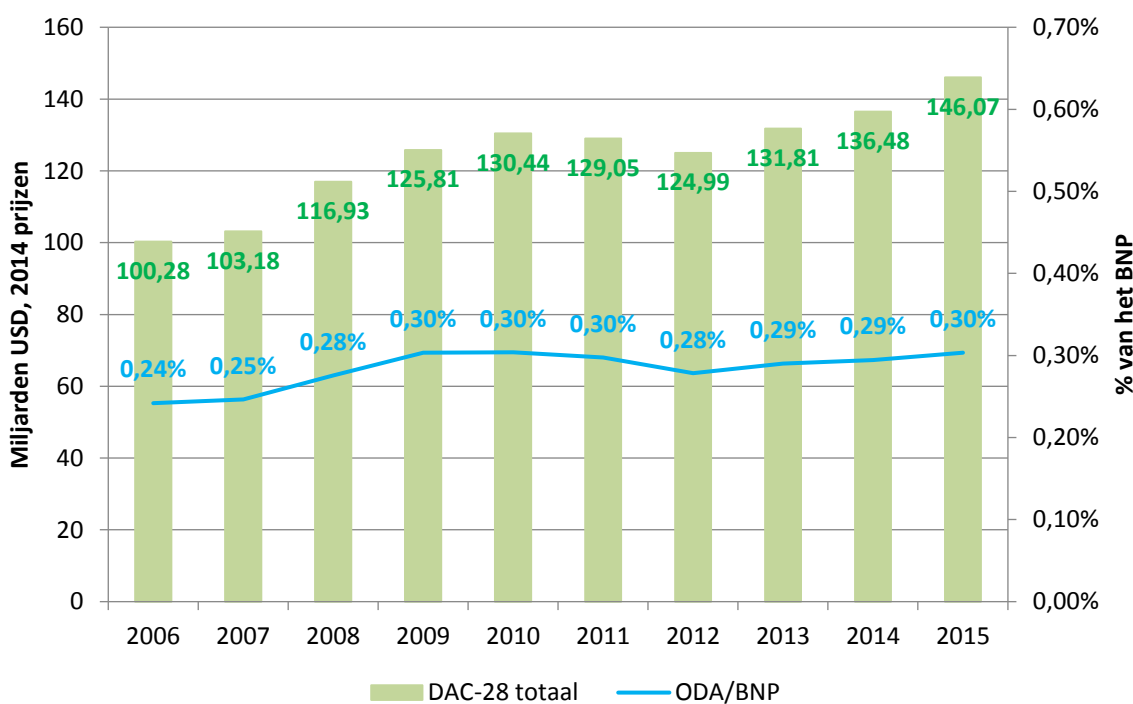
3. Wereldwijde ODA is toegenomen, maar volstaat niet om aan de grote behoeften te voldoen.

De wereldwijde ODA bedroeg 131 miljard dollar in 2015 (tegen huidige koersen). Dat betekent een stijging van 7% ten opzichte van 2014 in reële termen, maar wanneer de kosten voor de opvang van vluchtelingen in de donorlanden zelf worden afgetrokken is dit echter slechts 1.8% (119 miljard dollar tegen huidige koersen). 75% van de DAC-lidstaten schroefden hun ontwikkelingsfinanciering op, waarvan zeven dat in reële termen met meer dan 20% ten opzichte van het vorige jaar deden: Griekenland, Zweden, Duitsland, Oostenrijk, **Nederland**, Slowakije en Slovenië. Maar veel van deze

stijgingen waren vooral te wijten aan stijgende kosten voor opvang van vluchtelingen in het donorland zelf – met uitzondering van Slowakije. Zeven DAC-landen snoeiden in hun ontwikkelingsfinanciering: Portugal, Australië, België, de VS, Spanje, Finland en Luxemburg. Ook de EU-instellingen sneden in hun ODA, met 0,5%.

De officiële ontwikkelingsfinanciering was slechts 0,3% van het collectieve bruto nationaal product (BNP) van de DAC-landen in 2015; nog steeds lager dan in 2010 en véél lager dan de VN-doelstelling van 0,7%. Zes landen voldeden vorig jaar aan de 0,7%-doelstelling, ten opzichte van vijf in 2014: Denemarken, Luxemburg, **Nederland**, Noorwegen, Zweden en het VK. **Nederland** haalde sinds 2013 de doelstelling niet meer, maar kwam er in 2015 wel aan door de hogere kosten voor opvang van vluchtelingen in eigen land. Wanneer de kosten voor de vluchtelingen in **Nederland** zelf echter niet worden meegeteld, daalt de Nederlandse bijdrage naar 0,58%. De 28 EU-lidstaten droegen collectief maar 0,46% van het BNP bij in 2015.

Afbeelding 3: Wereldwijde ODA van DAC-landen, als volume en % van BNP, 2006-2015

Bron: OESO DAC tabel 1 en Preliminary Release (April 2016). Opmerking: Data in 2014 betreffen constante prijzen. In de netto ODA is bilaterale schuldkwijtschelding niet inbegrepen, bilaterale en multilaterale stromen wel.

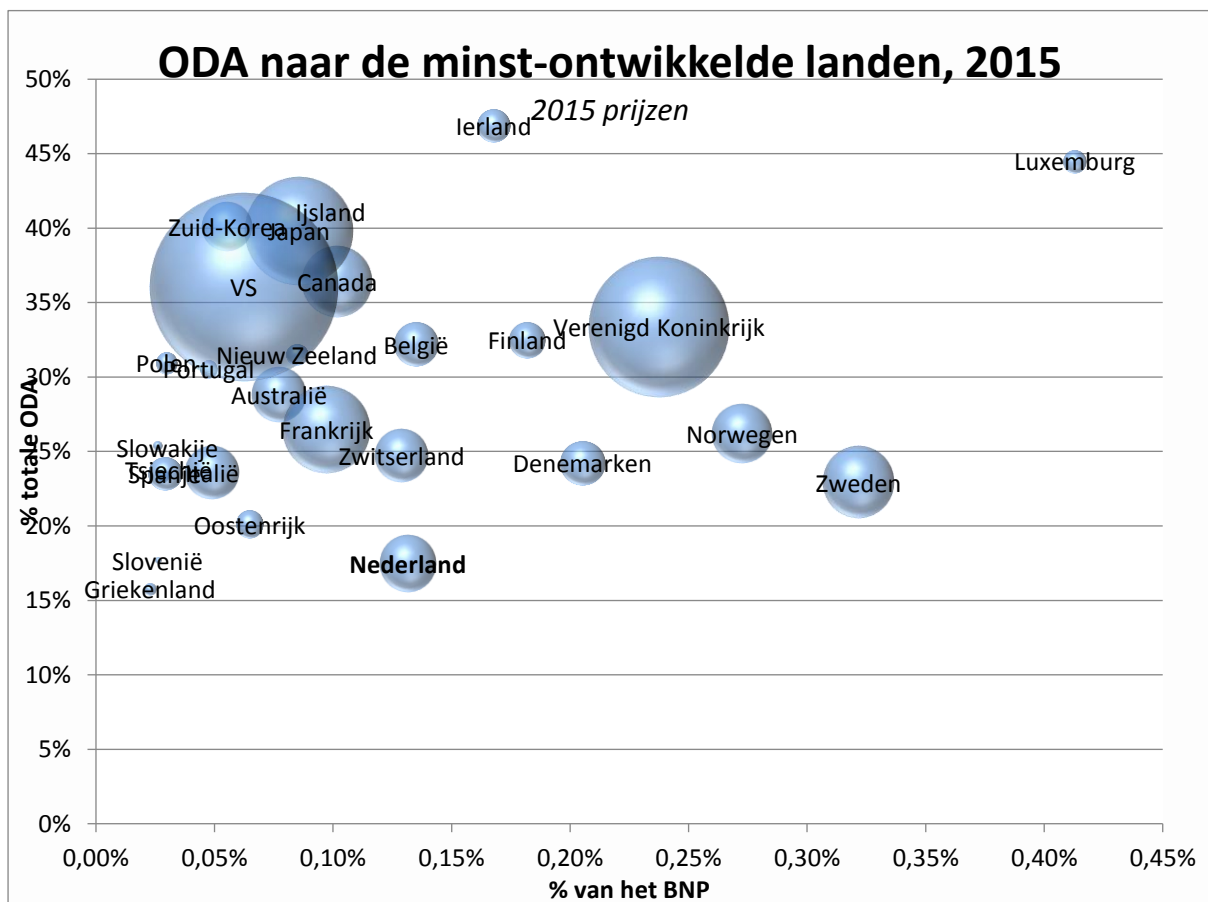
Na verschillende jaren van dalingen, is de ODA voor MOL's in 2015 gestegen met 5,8% in reële termen, wat het totaalbedrag op 38,6 miljard dollar brengt (tegen de huidige koers). Drie-vierde (21) van de DAC-landen verhoogde zijn ontwikkelingsfinanciering aan de MOL's, waarvan vijf van hen de hulp verhoogden met meer dan 20%: Slowakije, Canada, Polen, Slovenië en Zweden. De ontwikkelingsfinanciering van Zweden aan MOL's daalde echter van 26,1% naar 22,9%. Dat komt doordat zijn totale ODA significant groeide door de hogere kosten voor de vluchtelingen in Zweden zelf. Italië verhoogde zijn bilaterale hulp aan de MOL's met 53,1%. Zeven DAC-landen bereikten de

doelstelling om 0,15% tot 0,20% van hun BNP aan de MOL's te besteden: Luxemburg, Zweden, Noorwegen, het VK, Denemarken, Finland en Ierland.

ONE heeft landen opgeroepen om 50% van het ontwikkelingsbudget aan de MOL's toe te wijzen. Als alle DAC-landen de helft van hun ontwikkelingsfinanciering hadden toegewezen aan de MOL's in 2015, zou dat een extra 26,9 miljard dollar (huidige prijzen) hebben opgebracht voor 's werelds armste landen. Helaas nam het aandeel in ontwikkelingsfinanciering dat bestemd was voor de MOL's juist af in 2015. Dat was goed voor 29,48% van de totale ODA van de DAC-landen, waar het in 2014 29,59% was, en in 2013 32,09%. Slechts vier landen besteedden meer dan 40% van hun ODA aan de MOL's: Ierland, Luxemburg, IJsland en Zuid-Korea. Tien landen spendeerden minder dan een kwart van hun ODA aan 's werelds meest kwetsbare landen: Zwitserland, Denemarken, Italië, Spanje, Tsjechië, Zweden, Oostenrijk, Slovenië, **Nederland** en Griekenland. Zeven DAC-landen verminderden ODA voor MOL's: Denemarken, Spanje, Finland, België, Australië, Portugal en Ierland. De EU-instellingen snoeiden in de ODA voor MOL's met 6,4%.

Tegelijkertijd steeg de ontwikkelingsfinanciering voor Sub-Sahara-Afrika in 2015 licht met 1,2% ten opzichte van 2014 en bereikte zo een totaalbedrag van 38,5 miljard dollar (tegen huidige koersen). Toch reduceerde – alarmerend genoeg - bijna de helft van de DAC-landen (13) hun ODA voor de armste regio ter wereld.

Afbeelding 4: ODA voor MOL's, als percentage van ODA en percentage van BNP, 2015

Bron: OESO DAC Preliminary Release (april 2016). Opmerking: Alle cijfers zijn netto stromen, bilateraal en toegeschreven multilateraal, zonder inbegrip van de schuldkwijtschelding. Schuldkwijtschelding aan MOL's wordt niet opgenomen in de preliminaire uitgave van OESO-DAC. ONE volgt de werkwijze van het DAC en neemt aan dat 100% van de bilaterale schuldkwijtschelding in 2014 voor de MOL's was. ONE telt geen geschat gedeelte regionale en globale ODA die niet toegewezen werd aan de MOL's mee in de cijfers. De grootte van de bubbel geeft een proportionele voorstelling van het algemene ODA-volume van elk DAC-land voor de MOL's. Duitsland wordt niet getoond omdat het niet op tijd gegevens verschaft heeft over zijn ODA aan de MOL's in 2015 voor de preliminaire uitgave in april 2016.

AANBEVELINGEN

Verhoog snel de middelen om te voorzien in zowel langetermijnontwikkeling als humanitaire noden binnen ontwikkelingslanden, vooral binnen die landen die vluchtelingen opvangen en met extreme armoede kampen.

- **Overheden moeten zich aan hun ODA beloftes houden, te beginnen met de belofte om 0,7% van hun BNP aan ontwikkelingssamenwerking te spenderen.** Ze moeten zich ook commiteren genoeg middelen te voorzien om menselijke veiligheid te garanderen en extreme armoede te bestrijden voor de meest kwetsbare mensen in de armste landen, ook in landen die vluchtelingen huisvesten.
- **Overheden moeten ervoor zorgen dat hulp zich focust op het bestrijden van extreme armoede en de meest kwetsbare en gemarginaliseerde mensen in ontwikkelingslanden als prioriteit stellen door de helft van al hun hulp aan de MOL's te besteden.**

Hoewel de omvang van hulp voor de MOL's gegroeid is in 2015, is het aandeel dat in deze landen wordt geïnvesteerd op het totale percentage ODA gedaald tot minder dan 30%. Zoals in Addis Abeba en op de OESO DAC high level-bijeenkomst in 2014 werd toegezegd, moet deze trend dringend worden gekeerd.^{xiii, xiv}

4. Overheden formuleren een antwoord op de huidige vluchtelingencrisis door budgetten die bedoeld zijn voor hulp aan de armste landen, in te zetten om de kosten voor opvang van vluchtelingen in het eigen land te dragen.

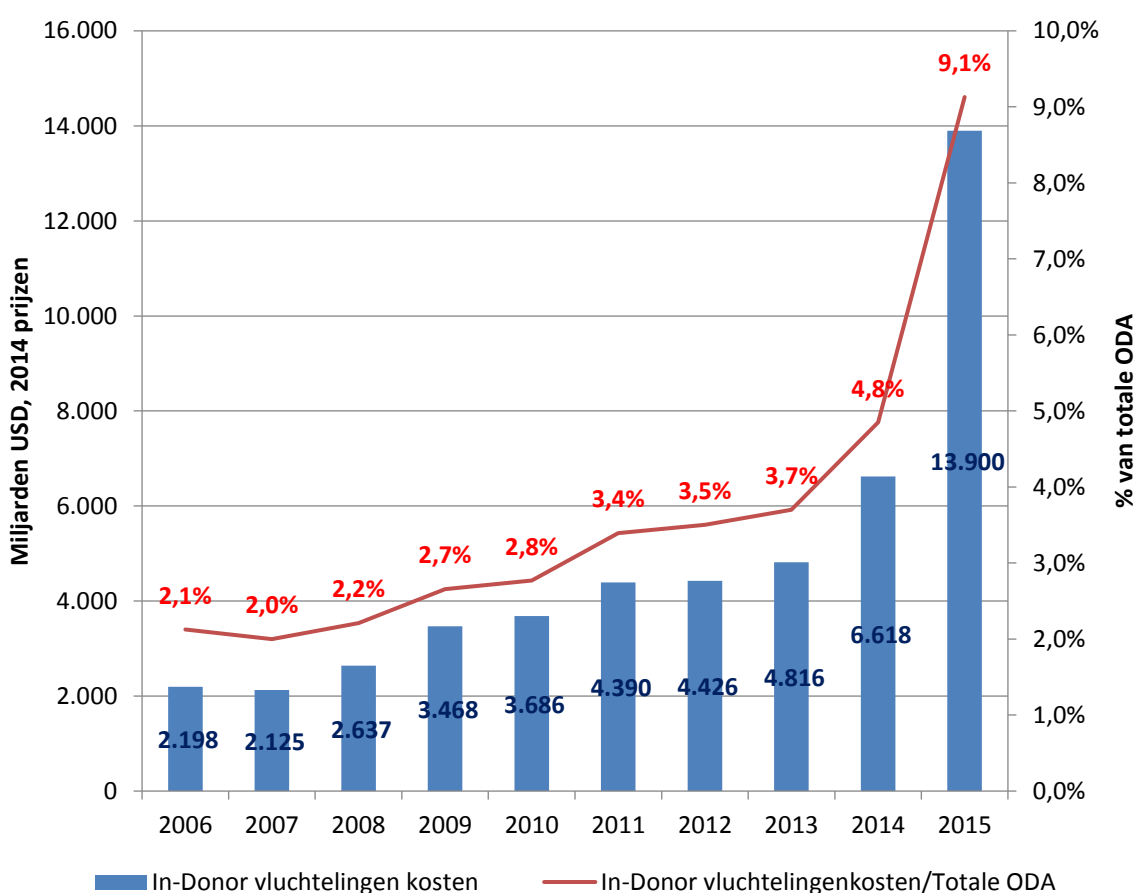
Als reactie op de escalerende vluchtelingencrisis, gebruikten sommige Europese landen een steeds groter gedeelte van hun ontwikkelingsbudgetten om de kosten voor opvang van vluchtelingen in eigen land te financieren. Onder de huidige OESO DAC-regels, kunnen donorlanden de kosten die ze maken om vluchtelingen in het eerste jaar op te vangen binnen hun eigen grenzen aangeven als ODA-uitgaven.

De kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang zijn meer dan verdubbeld in 2015, ten opzichte van 2014, in reële termen. Ze liepen op tot 13,9 miljard dollar (tegen de constante prijzen van 2014). Dit is bijna het dubbele van het bedrag dat donoren in 2014 aan gezondheid besteedden voor het hele continent Afrika (7,18 miljard dollar, prijzen van 2014).^{xv} De kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang vertegenwoordigden in 2015 9,1% van de totale ODA (gestegen van 2,8% in 2010 en 2,2% in 2008). Ze vertegenwoordigden meer dan 20% van de *totale* ODA in de budgetten van vijf DAC-lidstaten: Zweden, Oostenrijk, Italië, **Nederland** en Griekenland. In Italië, Griekenland en Zweden bedroegen de kosten voor binnenlandse vluchtelingen 50% of meer van de *bilaterale* ODA, en meer dan 20% van de *bilaterale* ODA in Oostenrijk, **Nederland**, Slovenië, Duitsland, Denemarken, België en

Tsjechië. Door de dramatische kostenstijging voor binnenlandse vluchtelingen zijn alle kaarten binnen de ontwikkelingsfinanciering opnieuw geschud. Er . Er werd in 2015 meer ontwikkelingsbudget besteed in Duitsland (3,51 miljard dollar, tegen de prijzen van 2014) dan in Ethiopië, dat 3,29 miljard dollar kreeg in 2014. **Nederland bedeede zichzelf meer hulp toe in 2015 (1,58 miljard dollar, 2014 prijzen) voor de kosten van eerstejaars vluchtelingenopvang in eigen land, dan dat het aan heel Afrika gaf in 2014 (1,48 miljard dollar).**

Als de huidige uitgaven voor in-donor kosten van vluchtelingenopvang op dezelfde voet verdergaan zoals begonnen in 2010, dan kan dat bedrag oplopen tot 52,4 miljard dollar, 10 miljard dollar meer dan de DAC landen in totaal hebben geïnvesteerd in MOL's in 2015 (42,7 miljard dollar).^{xvi}

Afbeelding 5: In-donor kosten vluchtelingenopvang geteld als ODA, als volume en % van de totale ODA, 2006-15

Bron: OESO DAC-tabel 1 en Preliminary Release (april 2016). Opmerking: De data zijn tegen de constante prijzen van 2014. Netto stromen, exclusief schuldkwijtschelding.

Aangezien de wereldwijde vluchtelingen crisis zich voortzet in 2016, is het aannemelijk dat hieraan meer geld zal worden gependend in donorlanden. Desalniettemin bewijzen enkele van de grootste hulpverstrekkers dat het mogelijk is om beide te doen – vluchtelingen ondersteunen en hulp op lange termijn opschroeven. Zo werd het EU-budget voor 2016 verhoogd voor zowel de fondsen voor de vluchtelingen crisis als voor ontwikkelings samenwerking.^{xvii} Hoewel Duitsland de kosten voor zijn binnenlandse vluchtelingen aangeeft als ODA, behoudt het ook aparte budgetlijnen en de uitgaven

aan de binnenlandse vluchtelingenopvang komen bovenop de beloofde verhoging voor het ontwikkelingsbudget van 8,3 miljard dollar in de komende vier jaar.^{xviii, xix} Frankrijk verhoogde op gelijkaardige wijze zijn budget met 23% om de kosten te dragen voor vluchtelingen die in het land aankomen, zonder dit uit haar ODA-budget te halen. Dat ODA-budget stijgt trouwens ook nog licht door de financiële transactiebelasting. Door deze toename daalde het Franse aandeel in hulp voor binnenlandse vluchtelingen een beetje; van 4,6% in 2014 naar 4,1% in 2015.^{xx}

AANBEVELING

Overheden moeten meteen stoppen met het gebruiken van ontwikkelingsbudgetten om kosten voor opvang van vluchtelingen in eigen land te betalen en zich houden aan de fundamentele principes voor ontwikkelingsfinanciering. De noodzakelijke fondsen om vluchtelingen te helpen die in Europa aankomen, moeten spoedig worden gevonden, zodat de vluchtelingen in hun noden worden voorzien en hun rechten worden beschermd. Dit mag niet ten koste gaan van kwetsbare mensen in ontwikkelingslanden of van investeringen die toekomstige crisissen helpen aan te pakken. DAC-lidstaten moeten verzekeren dat hun ODA gericht blijft op het beëindigen van armoede. Alles wat hiervan afwijkt, bijvoorbeeld het toerekenen van de kosten voor opvang van vluchtelingen in eigen land, zou moeten worden ontkoppeld van de ODA-definitie.

***** EINDE SAMENVATTING *****

NEDERLAND

Tabel 1: De Nederlandse ODA-uitgaven. Wereldwijd, MOL's, Sub-Sahara-Afrika (SSA), gender en binnenlandse vluchtelingenopvang.

2015 ODA, zonder schuldkwijtschelding		2014–15 verandering
Wereldwijd	\$5,77 miljard (€5,2 miljard)	24,83% ↑
Kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang	\$1,33 miljard (€1,2 miljard), 22,99% van de totale ODA, 31,53% van bilaterale ODA	69% MEER
Wereldwijde ODA, zonder kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang	\$4,44 miljard (€4 miljard)	15,79% ↑
ODA voor MOL's	\$1,01 miljard (€907,36 miljoen)	7,84% ↑
ODA voor sub-Sahara-Afrika	\$1,19 miljard (€1,08 miljard)	4,75% ↑
Totale ODA/BNP	0,75%	0,13 procentpunt ↑
ODA voor MOL's als % van de totale ODA	17,45%	2,75 procentpunt ↓
ODA/BNP voor MOL's	0,13%	ONVERANDERD
2014 ODA, zonder schuldkwijtschelding		2013-14 verandering
Bilaterale hulp gericht op gendergelijkheid als 'prioritair doel' of 'significante doelstelling' (gendergelijkheid-aanwijzing) ^{xxi}	\$1,50 miljard (€1,33 miljard)	7,30% ↑
Bilaterale hulp gericht op gendergelijkheid als % van de totale bilaterale ODA ^{xxii}	36,53%	0,46 procentpunt ↓

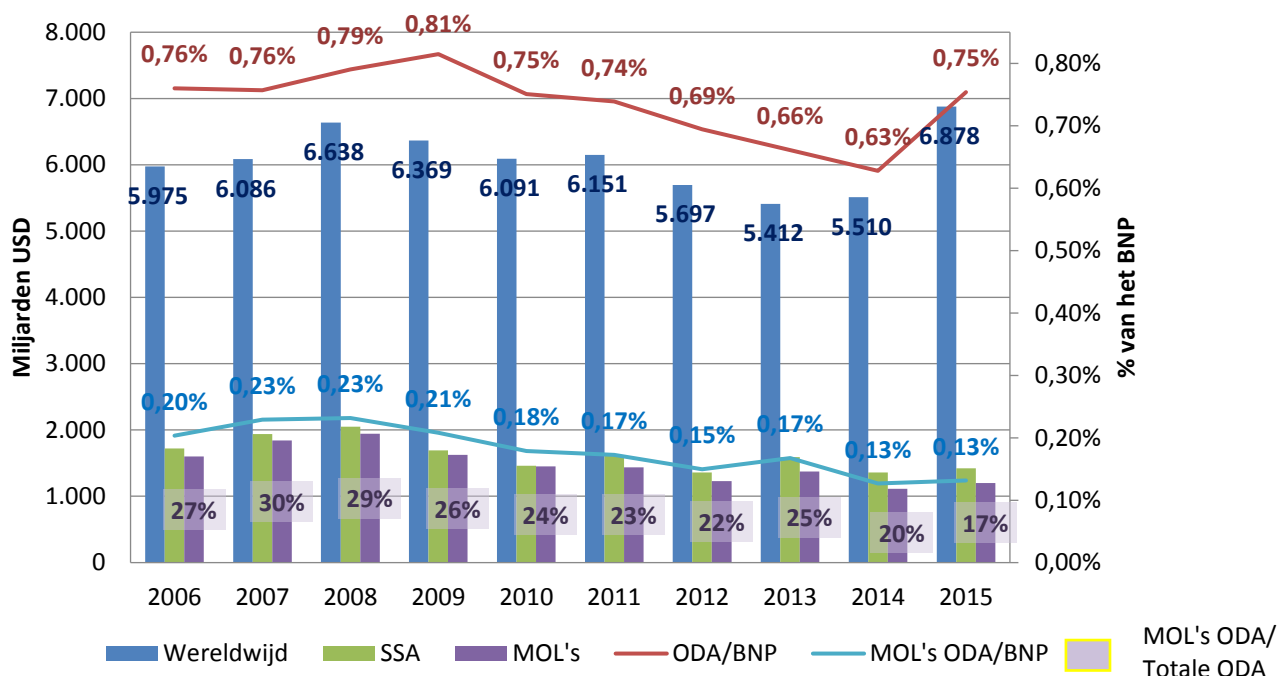
Opmerking: Deze cijfers zijn uitgedrukt in huidige prijzen en de procentagewijzigingen in reële termen.

Na het in 2013 officieel niet behaald te hebben, bereikte **Nederland** in 2015 de ODA/BNP-doelstelling van 0,7%.^{xxiii} Dit is te wijten aan de sterke stijging in kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang die door de Nederlandse overheid als ODA werd aangegeven. Als de ODA die gespendeerd werd aan vluchtelingenopvang in Nederland niet mee genomen wordt in de berekening zakt Nederland weer onder 0,7%; naar 0,58%. In de realiteit verbergt deze stijging de zware bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking die door het huidige en vorige kabinet zijn doorgevoerd. De negatieve gevolgen van deze besparingen zijn glashelder. Zoals te zien is in grafiek 1, is het ODA-percentage dat door de overheid toegewezen wordt aan de minst ontwikkelde landen (MOL's) in enkele jaren bijna gehalveerd.^{xxiv} Bovendien is het ODA-budget voor sub-Sahara-Afrika ook nog eens met 25% verminderd in dezelfde periode, ondanks de kleine verhoging in 2015. Grafiek 3 toont dat de uitgaven voor binnenlandse vluchtelingenopvang in 2014 hoger waren dan de totale uitgaven voor ontwikkelingsfinanciering (bilateraal en toegewezen multilateraal) op gebieden als gezondheid, humanitaire hulp, landbouw, onderwijs en water & sanitatie.

Met de landelijke verkiezingen van maart 2017 is er een mooie mogelijkheid om deze ernstige terugloop in de ontwikkelingsfinanciering tegen te gaan en om weer de kampioen te worden die Nederland ooit was. Het volgende kabinet zou moeten voldoen aan de belofte om 0,7% van het BNP

te besteden aan hulp door de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking te verhogen – om zowel langetermijn ontwikkeling te ondersteunen als tegemoet te komen aan humanitaire nood in ontwikkelingslanden. Daarnaast zou het kabinet de kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang (en andere binnenlandse kosten) gescheiden moeten houden van ontwikkelingsbudgetten. In lijn met de toezeggingen die vorig jaar in Addis Abeba werden gedaan, zou **Nederland** ook zijn dalende aandeel in de ontwikkelingsfinanciering voor de MOL's moeten omdraaien.^{xxv} **Nederland** zou ervoor moeten zorgen dat de helft van zijn ontwikkelingsbudget bij de armste landen ter wereld terecht komt. Voor humanitaire hulp zou de regering meer meerjarige planning en financiering moeten introduceren zodat partners hun werk duurzamer en doeltreffender kunnen uitvoeren. **Nederland** verhoogde het ontwikkelingsbudget gericht op de noden van meisjes en vrouwen in 2015 en zou die trend in de komende jaren moeten voortzetten.

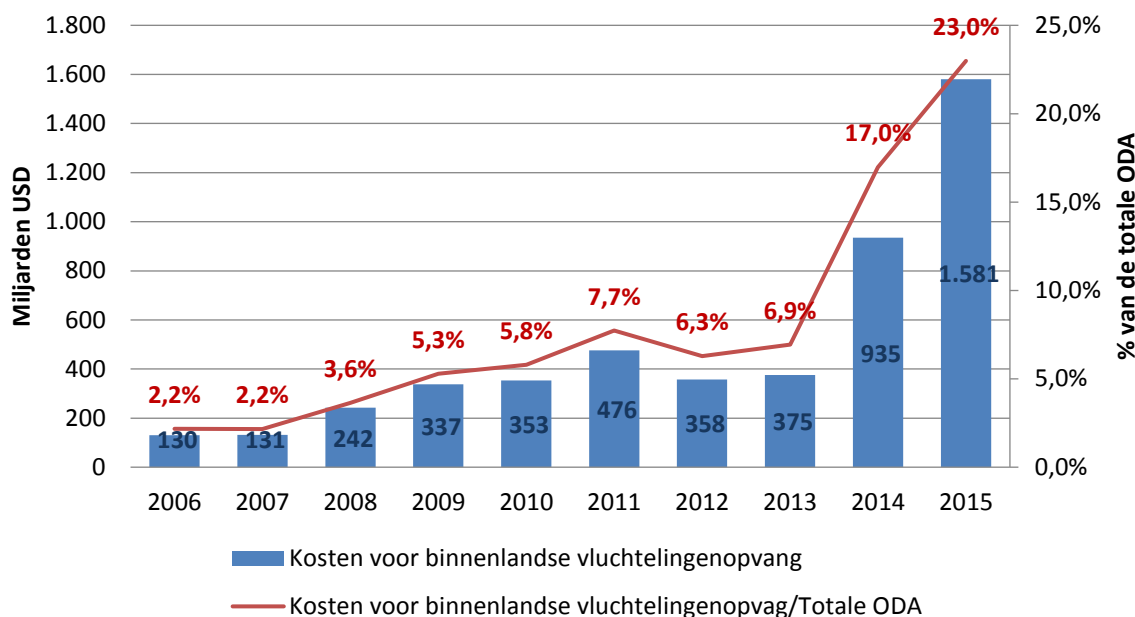
Grafiek 1: De wereldwijde ODA van Nederland als volume, % van BNP, ODA-volume voor sub-Sahara-Afrika (SSA), ODA-volume voor MOL's, % van de totale ODA, % van BNP, voor 2006-15.

Bron: OESO DAC-tabellen 1 en 2a en Preliminary Release (april 2016). Opmerking: ODA in constante prijzen van 2014. De netto ODA is exclusief bilaterale schuldkwijtschelding, en inclusief bilaterale en multilaterale stromen (toegeschreven multilaterale stromen aan Sub-Sahara-Afrika en de MOL's voor 2015 zijn een schatting van ONE).

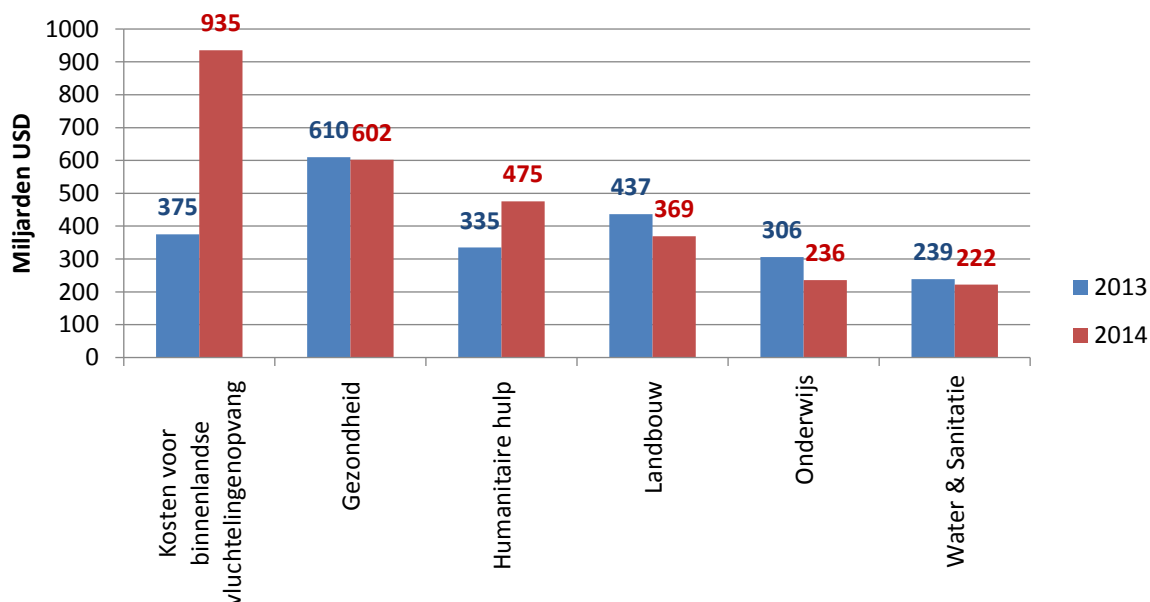
Na Duitsland en Zweden, werden in **Nederland** de hoogste kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang gerapporteerd in 2015: goed voor meer dan een vijfde van het Nederlandse hulpbudget dat jaar. **Nederland** heeft van alle DAC-donorlanden de hoogste gemiddelde jaarlijkse kosten per vluchteling: 31,933 dollar.^{xxvi} **Nederland** was de grootste ontvanger van het eigen totale en bilaterale ODA-budget in 2015. Het huidige kabinet heeft verder besloten om bijna alle toekomstige stijgingen in hulpbudgetten (tot 2020) te gebruiken om de kosten voor binnenlandse vluchtelingen in 2015, 2016 en 2017 te dekken. Dit zorgt ervoor dat de al doorgevoerde bezuinigingen op de hulpbudgetten van de afgelopen jaren nog zwaarder gaan doorwegen.^{xxvii} **Nederland** moet zorgen voor de vluchtelingen die aan haar grenzen staan, zonder hierbij middelen te benutten die bedoeld zijn voor levensreddende hulpprogramma's elders in de wereld.

Grafiek 2: Kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang in Nederland, gerapporteerd als ODA, als volume en % van de totale ODA, 2006-15.

Bron: OESO DAC-tabel 1 en Preliminary Release (april 2016). Opmerking: ODA in constante prijzen van 2014. De netto ODA is exclusief bilaterale schuldkwijtschelding en inclusief bilaterale en multilaterale stromen.

Grafiek 3: Bilaterale en toegeschreven multilaterale bijdragen van Nederland aan sleutelsectoren, 2013 en 2014

Bronnen: OESO DAC CRS-database en schattingen van het DAC-secretariaat over de toegewezen multilaterale bijdragen van de DAC-lidstaten per sector in 2013 en 2014. Opmerking: ODA in constante prijzen van 2014. In de ODA is bilaterale schuldkwijtschelding niet inbegrepen, bilaterale (bruto-uitbetalingen) en multilaterale stromen wel. Zie de sectie Methodology in het engelstalige rapport voor een lijst van DAC-doelcodes voor elke sector (alleen voor bilaterale hulp). Data uit 2015 worden hier niet getoond, aangezien de hulpcijfers per sector pas in december 2016 beschikbaar zullen zijn.

TRANSPARANTIE IN ONTWIKKELINGSFINANCIERING

Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken boekte aanzienlijke vooruitgang binnen de 2016 Aid Transparency Index. Het kwam terecht in de 'good' (66,6%) categorie, met een verbetering van 12,8 procentpunt ten opzichte van 2014. Het ministerie verbeterde de begrijpbaarheid van de informatie rond ontwikkelingsfinanciering die op de overheidswebsite wordt gepubliceerd aanzienlijk.^{xxviii}

ⁱ Gebaseerd op \$1,25 per dag armoedegrens. OESO. "Fragile States 2014: Domestic Revenue Mobilisation in Fragile States". <http://www.oecd.org/dac/governance-peace/conflictfragilityandresilience/docs/FSR-2014.pdf>

ⁱⁱ Naar schatting 16,1 miljoen vluchtelingen in het kader van het mandaat van UNHCR en de 5,2 miljoen Palestijnse vluchtelingen in het kader van het mandaat van de UNRWA

ⁱⁱⁱ UNHCR, 2016, "Global Trends 2015 Forced Displacement in 2015",

<http://www.unhcr.org/uk/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>

^{iv} UNOCHA, "Global Humanitarian Overview 2016, Humanitarian Funding Update, July 2016",

http://www.unocha.org/stateofaid/assets/Humanitarian_Funding_Update_GHO_31July2016.pdf

^v High-Level Panel on Humanitarian Financing Report to the Secretary-General, januari 2016, "Too Important to Fail – Addressing the humanitarian financing gap".

[https://docs.unocha.org/sites/dms/Documents/\[HLP%20Report\]%20Too%20important%20to%20fail%E2%80%94addressing%20the%20humanitarian%20financing%20gap.pdf](https://docs.unocha.org/sites/dms/Documents/[HLP%20Report]%20Too%20important%20to%20fail%E2%80%94addressing%20the%20humanitarian%20financing%20gap.pdf)

^{vi} UNHCR, Global Trends, Forced Displacement in 2015, <http://www.unhcr.org/statistics/country/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>

^{vii} UNHCR, Global Trends, Forced Displacement in 2015, <http://www.unhcr.org/statistics/country/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>

^{viii} ONE (2016) 'Financing Stability', www.one.org/international/take-action/financing-stability

^{ix} Toespraak door de nationale veiligheidsadviseur Susan Rice over de President Obama Leaders Vluchtelingen Conferentie, 03 juni 2016, <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2016/06/03/statement-national-security-advisor-susan-rice-co-hosts-president-obamas>. UN High Level Meeting Home Addressing Large Movements of Refugees and Migrants, <https://refugeesmigrants.un.org/summit>

^x The Grand Bargain: A Shared Commitment to Better Serve People in Need

<https://consultations2.worldhumanitariansummit.org/node/530140>

^{xi} Overseas Development Institute and Center for Global Development, 2015. "Doing cash differently: How cash transfers can transform humanitarian aid." <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9828.pdf>

^{xii} 'Publish to IATI within 2 years of the WHS' says Grand Bargain on humanitarian financing,

<http://www.aidtransparency.net/news/publish-to-iati-within-2-years-of-the-whs-says-grand-bargain-on-humanitarian-financing>

^{xiii} United Nations General Assembly, Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development, A/RES/69/313, 17 August 2015. http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

^{xiv} OECD DAC High-level Meeting Communique, December 2014,

<http://www.oecd.org/dac/OECD%20DAC%20HLM%20Communique.pdf>

^{xv} OESO-DAC Creditor Reporting System (CRS) database bevat zowel bilateraal als multilateraal stromen, in 2014 constante prijzen. Zie Methodologie sectie in [engelstalige versie van het rapport](#) voor DAC-codes die worden gebruikt voor de categorie gezondheid.

^{xvi} Alles in 2014 constante prijzen en exclusief schuldverlichting. Binnenlandse kosten voor vluchtelingenopvang is verhoogd met een veelvoud van 3,77 in 2015 ten opzichte van 2010. 13,9 miljard dollar (kosten voor binnenlandse opvang vluchtelingen in 2015 (2014 prijzen)), vermenigvuldigd met 3,77 is gelijk aan 52,4 miljard dollar.

^{xvii} Oxfam International. "EU budget 2016: EU boosts funds for refugee crisis and development to historic high – good move, say ONE and Oxfam" (25 November 2015). <https://www.oxfam.org/en/pressroom/reactions/eu-budget-2016-eu-boosts-funds-refugee-crisis-and-development-historic-high-good>

^{xviii} Als gevolg van het federale karakter van het systeem van de regering van Duitsland, zijn de binnenlandse kosten voor vluchtelingen en uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking niet op hetzelfde niveau als van de staat. Terwijl kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang grotendeels onderdeel zijn van sub-nationale begrotingen, is het grootste aandeel van de officiële ontwikkelingshulp in de nationale begroting opgenomen. Daarnaast heeft Duitsland niet één ODA-budget, maar een aantal departementale begrotingen die ODA uitgaven bevatten. Daarom is een directe verschuiving van middelen van (nationale) ontwikkelingssamenwerking naar de (meestal subnationale) opvang van binnenlandse vluchtelingen niet mogelijk.

^{xix} BMZ. 2015. "Höchste Steigerung und höchste Etat in der Geschichte des Entwicklungsministerium".

http://www.bmz.de/de/presse/aktuelleMeldungen/2015/maerz/150318_Hoehchte_Steigerung_und_hoehster_Etat_in_der_Geschichte_des_Entwicklungsministeriums/index.html

^{xx} Binnenlandse kosten voor vluchtelingenopvang gerapporteerd als ODA zal goed zijn voor 3,8% van de totale ODA (€ 321.000.000) in 2016, volgens Franse begrotingsdocumenten. http://www.performance-publique.budget.gouv.fr/sites/performance-publique/files/farandole/ressources/2016/pap/pdf/DPT/DPT2016_politique_developpement.pdf

^{xxi} Bruto uitbetalingen.

^{xxii} Bruto uitbetalingen.

^{xxiii} Afbeelding 1 toont dat Nederland al in 2012 onder de 0,7% zakte, omdat ONE de hulpcijfers analyseert zonder inbegrip van schuldkijschelding. Wanneer schuldkijschelding wél wordt meegeteld, kwam Nederland wel aan 0,7% in 2012 en kwam het pas onder de doelstelling in 2013.

^{xxiv} Een heel groot gedeelte van de Nederlandse ODA (56% in 2014) wordt niet specifiek toegewezen aan een ontwikkelingsland of –regio (geklasseerd als ‘niet-gespecificeerde ontwikkelingslanden’ in de DAC-database). ODA voor niet-gespecificeerde ontwikkelingslanden omvat meestal schuldkijschelding, kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang, kernbijdragen aan NGO’s of multilaterale organisaties en projectspecifieke interventies. In het geval van Nederland ging 41% van de hulp die niet specifiek aan een land gericht was, in 2014 naar projectspecifieke interventies, 31% naar de kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang en 10% naar kernbijdragen voor NGO’s of specifieke of samengevoegde programma’s en fondsen. Hoewel we weten dat uitgaven zoals kosten voor binnenlandse vluchtelingenopvang geen rechtstreeks voordeel opleveren voor de ontwikkelingslanden, is het aannemelijk dat een deel van deze andere categorieën zoals projectspecifieke interventies positief waren voor de MOL’s. Toch zijn daar geen gegevens over beschikbaar. Gebaseerd op haar eigen berekeningen – die niet kunnen worden geverifieerd door ONE – schat de Nederlandse regering dat het 0,26% van het BNP heeft gespendeerd aan de MOL’s. Dat bedrag overschrijdt de VN-doelstelling van 0,15-0,20% van het BNP, maar is minder dan 50% van de ODA voor de MOL’s (wat overeenkomt met 0,38% van het BNP in 2015). ONE roept het DAC en zijn lidstaten op om de transparantie van hun hulpcijfers te verbeteren zodat hulptoewijzingen beter kunnen worden getraceerd en donateurs er de nodige dank voor krijgen.

^{xxv} UN General Assembly, Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development, 17 augustus 2015, www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

^{xxvi} OESO DAC (april 2016) ODA Rapport over de kosten voor binnenlandse vluchtelingen. Methodologieën van lidstaten voor het berekenen van kosten, www.oecd.org/dac/stats/RefugeeCostsMethodologicalNote.pdf

^{xxvii} De Nederlands Rijksbegroting van 2015 en 2016: www.rijksbegroting.nl

^{xxviii} Aid Transparency Index 2016, Netherlands – Ministry of Foreign Affairs, <http://ati.publishwhatyoufund.org/donor/netherlands/>